
Omgaan met LQ-kenmerking binnen de Arbeidsomstandighedenwet

NVZ en NAV Handleiding

Inhoudsopgave

Omgaan met LQ-kenmerking binnen de Arbeidsomstandighedenwet	03
Beschikbaarheid van informatie	04
Zichtbaarheid van informatie	04
Begrijpbaarheid van informatie	05
Actualiteit van informatie	06
Overige aspecten: opleiding en organisatie	06
Een voorbeeld van een complementair pakket aan maatregelen	07
Check je maatregelen: het “wat als”-scenario	07

Omgaan met LQ-kenmerking binnen de Arbeidsomstandighedenwet

In de was- en reinigingsmiddelen- en aerosol-industrie wordt gewerkt met gevaarlijke stoffen en mengsels. De branchevereniging voor importeurs en fabrikanten van was- en reinigingsmiddelen in Nederland (NVZ) en de branchevereniging voor de keten van bedrijven betrokken bij de productie en afzet van spuitbussen (NAV) en hun leden staan bekend als vooruitstrevende sectoren op het gebied van veilig en gezond werken met gevaarlijke chemische producten.

Er was discussie over het veilig kunnen werken met verpakte goederen die enkel voorzien zijn van het zogenoemde 'Limited Quantities'(LQ)-kenmerk. De discussies zijn ontstaan door verschillende interpretaties van de CLP-verordening, de Arbeidsomstandighedenwet en de transportwetgeving (ADR). De Arbeidsomstandighedenwet schrijft voor dat bedrijven hun medewerkers zodanig moeten informeren dat zij veilig hun werk kunnen doen. Etikettering (bij voorkeur CLP-etikettering) van de werkplek en de producten waarmee gewerkt wordt is hier een belangrijk onderdeel van. Hoewel een LQ-kenmerk in de transportwetgeving gebruikt wordt voor de indicatie van gevaarlijke stoffen verpakt in beperkte hoeveelheden per binnenverpakking, geeft dit geen informatie over de specifieke gevaren van het verpakte product. Medewerkers die met deze producten handelingen uitvoeren zouden dan onvoldoende weten van

de risico's van het product om er veilig mee om te gaan. Vanuit de CLP-verordening is een LQ-kenmerk echter geen reden om verplicht CLP-etikettering aan te brengen op de transportverpakking.

In het geval van verpakte goederen met enkel een LQ-kenmerk dient daarom te worden bepaald of de medewerkers van voldoende informatie worden voorzien om gezond en veilig te kunnen werken. Gescheiden opslag op basis van gevaar in combinatie met etikettering van stellingen heeft de voorkeur, echter is dit in de praktijk niet altijd mogelijk. Andere maatregelen nemen is toegestaan, maar van belang hierbij is dat het gehele pakket aan maatregelen complementair is aan elkaar. Hierbij kan worden gelet op aspecten zoals de beschikbaarheid, actualiteit, zichtbaarheid en begrijpbaarheid van de informatie. Er moet duidelijk naar voren komen dat er wordt en is nagedacht over deze maatregelen en de samenhang daartussen.

In deze brochure wordt getracht de richting van de te nemen maatregelen aan te geven zodat medewerkers gezond en veilig kunnen werken.

Beschikbaarheid van informatie

Medewerkers dienen op een eenvoudige manier toegang te kunnen krijgen tot informatie over het risico van de producten waarmee zij moeten werken. Bij calamiteiten is het belangrijk dat aanvullende informatie over de producten snel en eenvoudig toegankelijk is.

Hieronder volgt een aantal voorbeelden van hoe informatie goed beschikbaar gemaakt kan worden:

- Tonen van de gevarenklasse(n) van het product door het scannen van een barcode;
- Tonen van de gevarenklasse(n) van het product op het pickdocument;
- Aanwezigheid van een werkplekinstructie

kaart (WIK) waarmee onder andere de risico's van het werken met de producten gecommuniceerd wordt;

- Toegang tot een systeem waarmee snel een (verkort) Veiligheidsinformatieblad (Vib) van het product opgevraagd kan worden.

Zichtbaarheid van informatie

Informatie over de risico's van producten moet voor medewerkers altijd duidelijk te zien zijn. Deze informatie moet zichtbaar zijn op verschillende momenten zodat medewerkers, naast de risico's, bewust worden gemaakt van waar deze producten zijn opgeslagen. Opgelet moet worden dat medewerkers bij het zien van informatie over risico's hier ook over nadenken en daarnaar handelen.

Hieronder volgt een aantal voorbeelden van hoe informatie zichtbaar aangeboden kan worden:

- Etiketteren van stellingen op de kop met de

gevaren van de opgeslagen goederen. Per sectie kan specifieker worden aangegeven welke producten met welke gevaren is opgeslagen;

- Naast de LQ-kenmerking op de omdozen wordt één of meerdere van de volgende informatie op geprint:
  - UN-nummer;
  - ADR-klasse(n);
  - verpakkingsgroep.

Begrijpbaarheid van informatie

De aangeboden informatie moet de medewerker handelingsperspectief geven over hoe omgegaan moet worden met de betreffende producten en bij calamiteiten hiermee. Bij het aanbieden van informatie moet rekening worden gehouden met het niveau van de medewerker. Naast hoe informatie wordt overgebracht (bijvoorbeeld geschreven of beeld), speelt de hoeveelheid informatie die de medewerker moet onthouden een belangrijke rol.

Hieronder volgt een aantal voorbeelden van hoe informatie begrijpelijk gemaakt kan worden:

- Chemicaliën- en gevaarscommunicatie uitleggen. Denk hierbij aan zaken zoals bijvoorbeeld een training chemie en wetgeving bij indienstreding, het tonen van een veiligheidsfilm, een boek met uitleg over gevaarsymbolen en ADR-klassen, instructie wat te doen bij een calamiteit. Bedrijven kunnen dit borgen door bijvoorbeeld een (af)tekenlijst. Buitenlandse werknemers kunnen de specifieke veiligheidsregels in hun taal krijgen;
- Medewerkers krijgen één instructie voor wanneer een product lekt: van het gelekte product afblijven, meteen bij de leidinggevende melden. Leidinggevende zet (aan de hand van het Vib van het product) de correcte opruimprocedures in;
- Medewerkers krijgen, afhankelijk van de gevaren van de opgeslagen producten, één instructie voor wanneer ze blootgesteld worden aan een product: bijvoorbeeld het betreffende deel spoelen met water gedurende 45 minuten totdat een BHV-er aanwezig is.

Actualiteit van informatie

Informatie over de risico's van een product moet actueel zijn. Hiermee kunnen onjuiste en/of onnodige handelingen worden voorkomen, ook bij een calamiteit. Het actueel houden van de informatie over risico's is tweeledig: aan de achterkant moet bijvoorbeeld nieuwe informatie

uit (de bijlage van) het Vib verwerkt worden in het IT-systeem en aan de voorkant moeten de WIK's worden bijgewerkt die op verschillende plekken hangen in het bedrijf hangen.

Overige aspecten: opleiding en organisatie

Naast het informeren van medewerkers over LQ-kenmerking spelen andere aspecten een rol om veilig te kunnen werken. Het opleiden van medewerkers en het duidelijk organiseren van het bedrijf dragen in brede zin hier aan bij.

opgeslagen, dienen goed te weten hoe zij hiermee veilig kunnen omgaan. Het bewustmaken van de mogelijke risico's van LQ-gekenmerkte verpakkingen is hier een belangrijk onderdeel van.

Alle medewerkers binnen een organisatie waar met verpakte goederen met gevaarlijke stoffen gewerkt wordt dienen voldoende kennis te hebben over het veilig werken hiermee. Met name diegenen waarvan redelijkerwijs te verwachten is dat zij direct werken met verpakte goederen met gevaarlijke stoffen of in ruimtes komen waar deze staan

De organisatie is net zo belangrijk om zoveel mogelijk te voorkomen dat producten kunnen gaan lekken. Denk hierbij aan het opstellen van een verkeersplan om ongelukken te voorkomen en het insealen van pallets zodat er geen losse dozen naar beneden kunnen vallen.

Een voorbeeld van een complementair pakket aan maatregelen:

Er wordt gekozen om gevaarsinformatie beschikbaar te stellen via het scannen van de barcode van een product. In dit geval moet dan ook een barcodescanner beschikbaar zijn. Om de getoonde informatie te begrijpen, dienen de medewerkers opgeleid te worden. Om de juiste informatie te tonen, is het heel belangrijk dat het achterliggende IT-systeem nauwgezet wordt bijgehouden. De actualiteit van wat waar is opgeslagen en het digitaal verwerken van veiligheidsinformatie zijn kritieke punten hierin.

Check je maatregelen: het ‘wat als’-scenario

Bij het bepalen van een maatregelenpakket om medewerkers gezond en veilig te laten werken, kan met een “wat als”-scenario worden bepaald of het maatregelenpakket in dit scenario voldoende handelingsperspectief biedt aan de betrokken medewerkers. Als er bijvoorbeeld wordt gekozen om gevaarsinformatie via een pickdocument¹ te tonen, zou het scenario bijvoorbeeld kunnen zijn dat er een product kapot gaat die niet in het pickdocument staat. Is het dan nog steeds mogelijk om daar gezond en veilig te werken? Met welke andere maatregelen kan dit scenario worden afgedekt?

---

¹ Een document dat gebruikt wordt door een medewerker om producten uit de opslag te verzamelen ter voorbereiding van een zending aan een klant.

Colofon

Dit is een uitgave van de NVZ en NAV voor hun leden. De NVZ en NAV kunnen in geen geval aansprakelijk worden gesteld voor enige schade, van welke aard ook, die het directe of indirecte gevolg is van handelingen en/of beslissingen die (mede) gebaseerd zijn op de inhoud van deze uitgave.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de NVZ en de NAV.

www.nvz.nl

www.nav-aerosol.nl

© 2017 NVZ en NAV, Zeist

